

Vlaams
Parlement

ingediend op **442** (2014-2015) – Nr. 1
17 juli 2015 (2014-2015)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Yamila Idrissi en Caroline Bastiaens

over het jaarverslag 2014 van het
Vlaams Fonds voor de Letteren
en het meerjarenplan
met het oog op een nieuwe beheersovereenkomst

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Caron.

Vaste leden:

mevrouw Cathy Coudyser, de heer Marius Meremans, mevrouw Ann Soete, de heer Wilfried Vandaele, mevrouw Miranda Van Eetvelde, de heer Herman Wynants;
de dames Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, de heer Joris Poschet;
de heren Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;
de dames Yamila Idrissi, Katia Segers;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Kathleen Krekels, de heren Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, mevrouw Manuela Van Werde, de heer Peter Wouters;
de dames Cindy Franssen, Tinne Rombouts, de heren Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;
de heren Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;
de dames Tine Soens, Freya Van den Bossche;
de heer Imade Annouri.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Jaarverslag 2014	4
2.	Meerjarenplan	8
II.	Bespreking.....	10
1.	Tussenkoms van Yamila Idrissi	10
2.	Tussenkoms van Caroline Bastiaens	11
3.	Tussenkoms van Marius Meremans	11
4.	Tussenkoms van Cathy Coudyser	12
5.	Tussenkoms van Bart Caron	13
6.	Antwoorden van Koen Van Bockstal en Jos Geysels	14
	Gebruikte afkortingen	19
	Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

Op donderdag 18 juni 2015 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over het jaarverslag 2014 van het Vlaams Fonds voor de Letteren en het meerjarenplan met het oog op een nieuwe beheersovereenkomst. De bijhorende PowerPointpresentatie is als bijlage terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. Jaarverslag 2014

Jos Geysels, voorzitter van het VFL, introduceert directeur Koen Van Bockstal. De directeur zal een aantal items uit het jaarverslag 2014 toelichten en de voorbije beheerperiode kort evalueren. In het kader van de volgende beheersovereenkomst zal hij ook een voorbeschouwing geven over het voorgestelde meerjarenplan voor de periode 2016-2020. Het VFL zal daarover een brochure uitgeven.

Koen Van Bockstal, directeur van het VFL, gaat eerst in op het voorbij jaar. 2014 was voor het boekenvak een jaar van transitie. De omzet is met 1,9 percent gedaald. In vergelijking met de buurlanden is dat eigenlijk nog een redelijk resultaat. In Nederland is de omzet bijvoorbeeld met 7,9 percent gedaald.

Voor de e-books is er een stijging, maar de grote doorbraak van het e-book laat nog altijd op zich wachten. De internetwinkels zijn de sterkst groeiende marktkanalen. Daar is zowel de omzet als het marktaandeel gestegen. Zij verkopen hoofdzakelijk fysieke boeken. Bij de grootwarenhuizen en de entertainmentspecialisten is er een status quo. De boekhandel heeft 4,8 percent van zijn omzet moeten inleveren, maar de onafhankelijke kwaliteitsboekhandel heeft in 2014 een status quo beleefd.

2014 was ook een jaar van onrust bij uitgeverijen. In mei 2014 is een aantal hoofdzakelijk literaire uitgeverijen weggetrokken bij WPG in Nederland en terechtgekomen bij Singel 262. In oktober 2014 werd Beize Bij Antwerpen geïntegreerd in het moederhuis van Beize Bij. In november 2014 werd Standaard Uitgeverij Professionals, van de WPG-groep in Vlaanderen, verkocht aan een gespecialiseerde partij. Lannoo is begonnen met een fictiefonds. Harold Polis is onder de vleugels van Pelckmans met een eigen uitgeverij begonnen. De spreker verwacht nog meer veranderingen.

Het VFL heeft zich in 2014 gefocust op auteurs en individuele kunstenaars. Het heeft verder werk gemaakt van een geïntegreerd letterenbeleid, onder andere door beheersovereenkomsten met literaire organisaties en een onderzoek naar zowel de literaire als de algemeen culturele en erfgoedtijdschriften. Dat moet uiteindelijk leiden tot een geïntegreerd tijdschriftenbeleid. Het VFL heeft ook ingezet op het buitenland- en het vertaalbeleid. De voorbereiding van het gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse is volop aan de gang. Voorts heeft het VFL werk gemaakt van een beleid en initiatieven op het vlak van interculturaliteit en armoede, die betrekkelijk nieuw zijn binnen de werking. 2014 was ten slotte een belangrijk jaar voor auteurslezingen.

In de herfst van 2014 kreeg de sector 7,5 percent besparingen opgelegd. Voor het VFL ging het om 455.000 euro. Daarom heeft het fonds geopteerd voor een focus op zijn kerntaken. Het heeft nagenoeg niets bespaard op de auteurs, de vertalers en de illustratoren, met uitzondering van een kleine besparing op de reisbeurzen. Elders bespaarde het fonds wel. Een tijdelijk contract van een personeelslid werd niet verlengd. De literaire organisaties kregen een besparing van 7,5 percent opgelegd, maar als ze bepaalde doelstellingen realiseerden, zou de besparing beperkt blijven tot 5 percent. Alle organisaties op één na zijn op die

mogelijkheid ingegaan. De productsubsidies voor uitgevers werden verstrengd. De participatie aan buitenlandse beurzen wordt enigszins gereduceerd. Het VFL zal voortaan om de twee of drie jaar naar Peking gaan in plaats van ieder jaar. Het zal niet meer op elke beurs een stand hebben. De gratis boeken aan boekhandels werden afgeschaft. Dat systeem kwam wellicht niet altijd tegemoet aan de doelstellingen. Boekhandels kunnen nog altijd steun krijgen als ze auteurs uitnodigen, maar het bedrag van die steun is iets verlaagd. De biografiebeurzen en het ad hoc beleid rond non-fictie werden on hold gezet.

In 2014 heeft het VFL 1.716.315 euro uitbetaald aan auteurs, vertalers en illustratoren. Dat bedrag blijft jaar na jaar stijgen, ondanks de besparingen. Dat past binnen de doelstelling van het VFL om een impact te hebben op het inkomen en de sociaal-economische positie van de auteurs. De werkbeurzen zijn goed voor ongeveer 1 miljoen euro. Het bedrag voor de vertalingen is ongeveer 80.000 euro.

Voor de auteurslezingen gaf het VFL vorig jaar 606.326 euro uit. Dit is een spectaculaire stijging. In 2013 moest het VFL de auteurslezingen immers opnieuw overnemen van de Stichting Lezen. Het heeft toen gezocht naar een state-of-the-art oplossing. Er kwam een website, gekoppeld aan de database van het VFL en – semiautomatisch – ook aan de boekhouding. Dat leidt tot een soepel verloop van de betalingen en de fiscale attesten, tot grote tevredenheid van de auteurs en de organisatoren. Het vorige systeem leidde tot nogal wat klachten.

Het aantal auteurslezingen is op twee jaar tijd met 10 percent toegenomen. Voorheen kon men een keer per vier maand auteurslezingen aanvragen, maar nu kan dat doorlopend. Het financiële risico ligt nu volledig bij het VFL. Vroeger kreeg de auteur een bijdrage van 100 euro vanuit de Stichting Lezen, maar moest hij zelf zijn vervoerskosten en de bijdrage van de organisator opvragen. Nu neemt het VFL dat over. De auteur krijgt het volledige bedrag in een keer uitbetaald. Ook voor de organisatoren is dat een verbetering. Op twee jaar tijd werden 168 nieuwe auteurs aan de auteurslijst toegevoegd. Voor debutanten zijn acht lezingen mogelijk. Ook sociaal-culturele verenigingen, organisaties uit de welzijnssector en zelfs ziekenhuizen en rust- en verzorgingstehuizen kunnen auteurslezingen aanvragen. Er is een professionalisering van de sector aan de gang. Er is meer promotie en omkadering. Er is een cursus 'Wat is een goede auteurslezing?'. Er is ook een brochure 'De Eerste Wereldoorlog in 25 lezingen'. Al dat werk wordt gedaan door een enkele vte.

Een tweede belangrijk aandachtspunt van 2014 was de nieuwe adviescommissie Letteren en Samenleving. Indie commissie zitten onder meer Fikry El Azzouzi, Birsan Taspinar en Hai-Chay Jiang. Michaël De Cock is voorzitter. Deze adviescommissie moet nagaan hoe het VFL kan omgaan met belangrijke thema's binnen de superdiverse samenleving. De leesbevorderingsprojecten, die vroeger thuishoorden onder het Participatiedecreet, zijn nu ondergebracht bij die adviescommissie. Het bestuur heeft ervoor gekozen om de komende jaren vooral aandacht te besteden aan kansen- en doelgroepen. Daarnaast wordt een aantal experimentele trajecten ondersteund met het oog op meer diversiteit. Met Sesam is er een experiment geweest rond kinder- en jeugdboeken in de superdiverse samenleving. Met PEN Vlaanderen werd een project uitgewerkt dat gevluchte auteurs in de scholen aan bod liet komen. PEN Vlaanderen probeert die auteurs ook naar het reguliere circuit van de professionele uitgeverijen te brengen. Ten slotte was er een experiment rond slam poetry. Orale cultuur biedt kansen om de gekleurde samenleving binnen te brengen in de literatuur. Koen Van Bockstal hoopt dat het mogelijk zal blijven om dit te ondersteunen.

Dan gaat de directeur in op de projecten van 2014. De hernieuwde samenwerking met de Stichting Lezen levert resultaten op. In het verleden liep die samenwerking soms moeizaam. Ook was er een samenwerking met het VAF en Kinopolis: via een wedstrijd werden dichters gemotiveerd om iets te schrijven bij animatiefilmpjes over het thema vrede. Deze filmpjes werden uitgebracht in de zalen van de Kinopolis-groep, binnen de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Voor dat project is er nu ook belangstelling uit Engeland en Duitsland. Het zal wellicht ook leiden tot een spin-off in de vorm van een boek en een dvd.

In september 2014 heeft het VFL samen met 25 boekhandelaars een bezoek gebracht aan een aantal belangrijke Londense boekhandels. Dat gebeurde in samenwerking met het Agentschap Ondernemen en CultuurInvest. Het was de bedoeling om onze boekhandels inspiratie te laten opdoen.

Op 1 juli zal de dynamische Vlaamse canon worden voorgesteld. In het najaar zal hierover een informatiecampaagne lopen, die wellicht heel wat zal teweegbrengen.

In 2014 werden er 131 vertalingen gerealiseerd, in 30 verschillende talen. Dat is een grote prestatie voor een klein taalgebied. Er is ook een nieuwe regeling die de poëzie nadrukkelijker ondersteunt. Dat zal leiden tot heel wat poëzievertalingen. Daarnaast zijn er de brochures Bookshelf Essentials. In het eerste deel werden de oudere klassiekers onder de aandacht gebracht. Nu is er een tweede deel met meer recente klassiekers.

In voorbereiding van de Frankfurter Buchmesse zijn er in 2014 vijf publishers' tours geweest. Er werden dus vijf keer tien Duitse uitgevers uitgenodigd om hen voor te stellen aan de Vlaamse en Nederlandse auteurs en uitgevers. Dat zal leiden tot veel Duitse en internationale vertalingen. Artistiek intendant Bart Moeyaert en zijn team werden geïnstalleerd. Op 25 september zal de intendant op een grote persconferentie zijn plannen ontvouwen. Het uitgangspunt was de gedachte dat er iets is dat Vlaanderen, Nederland en Duitsland verbindt, namelijk de Noordzee. De golfslag zorgt voor deining en laat schatten achter op het strand. Met die gedachte wil men heel speelse dingen doen. In zeven Duitse steden zouden literaire activiteiten worden ontwikkeld, binnen een uitgebreid kunst- en cultuurprogramma. Op dit ogenblik is er een goede samenwerking met de uitgevers en de creatieve industrie, maar ook met Kunstpunt en het Cultuurfonds. Ook de samenwerking met Koen Haverbeke, de Vlaamse vertegenwoordiger in Berlijn, verloopt heel gunstig.

De gemiddelde werkbeurs van het VFL bedraagt bijna 10.000 euro per jaar. Daarbij komt maximaal nog 1500 euro subsidie uit de auteurslezingen. Dat komt neer op een gemiddelde van 1000 euro per maand. Dat auteurs louter dankzij het VFL kunnen overleven, klopt dus niet, maar het VFL levert wel een belangrijke bijdrage. Uit de inkomensstudies van de VAV blijkt dat de auteurs in de voorbije beleidsperiode gemiddeld 40 tot 45 percent van hun literaire inkomen haalden uit hun samenwerking met het VFL. Ondanks de besparingen was er tussen 2011 en 2014 een systematische stijging.

Op het vlak van de auteurslezingen heeft het VFL een mooi resultaat neergezet. Het geïntegreerde letterenbeleid begint echt te functioneren. Die aanpak zou nu ook gehanteerd worden voor de leesbevordering. Het VFL heeft achttien Vlaamse dichters meegenomen naar de Marché de la Poésie in Parijs. Dit gebeurde in een heel goede samenwerking met de Franse Gemeenschap in België. Het Poëziecentrum is van oordeel dat dit initiatief de komende jaren zal leiden tot mooie resultaten in Frankrijk.

Het VFL werkt heel efficiënt. In 2011 waren de overheadkosten goed voor 27,44 percent van de uitgaven. Vandaag is dat gedaald naar 19,5 percent. Dat betekent

dat 80,5 percent van de middelen rechtstreeks naar de doelstellingen gaan. Binnen de overheadkosten gaat slechts 13,9 percent naar de personeelskosten, een voorbeeldig resultaat.

Het VFL heeft zich ook toegelegd op netwerking. Het Boekenoverleg, waarin het fonds de secretarisfunctie opneemt, is heel performant. Een aantal belangrijke doelstellingen van het Boekenoverleg zijn opgenomen in het Vlaamse Regeerakkoord, onder meer de gereguleerde boekenprijs, het geïntegreerde letterenbeleid en het breed gedragen leesbevorderingsbeleid. Er is een goede samenwerking met het Nederlandse Letterenfonds, onder meer rond het gastlandschap.

Met de Nederlandse Taalunie werkt het VFL samen rond het project Ken je Buren en de Vertalersgeluktournee. Daarbij worden vertalers van buitenlandse literatuur voorgesteld aan het publiek om het beroep van vertaler zichtbaarder te maken.

Het VFL werkt samen met de KANTL rond de Vlaamse canon. Het Goudfazant Network, een Europees netwerk van vijftien Europese letterenfonds, waarvan het VFL ondervoorzitter is, doet benchmarkoefeningen en wisselt best practices uit. Er is ook samenwerking met Ons Erfdeel. Het jaarboek van The Low Countries zal volgend jaar helemaal gewijd zijn aan het gastlandschap in Frankfurt.

In het verleden heeft het VFL soms de opmerking gekregen dat het meer aandacht zou moeten besteden aan de superdiverse samenleving. Dat is ondertussen gebeurd. Het thema wordt op een transversale manier aangepakt. De commissies zijn meer divers geworden qua samenstelling. Het is de bedoeling om alle mogelijke drempels weg te nemen in de reglementen. Sommige reglementen werden door Wablieft in een beter begrijpelijke taal omgezet. Het VFL beperkt zich niet tot een projectmatige aanpak. De projecten en de experimenten lopen in samenwerking met bestaande organisaties en netwerken. Dat moet leiden tot duurzamere resultaten. Het is de bedoeling om mechanismen van sociale uitsluiting te detecteren en drempels weg te werken. Daarom zit in de commissie Letteren en Samenleving ook een vertegenwoordiger van de Welzijnsschakels. Voor alle projecten die te maken hebben met leesbevordering en met de superdiverse samenleving onderzoekt de commissie hoe men kan zorgen voor een maximale participatie van mensen uit de kansengroepen.

Het VFL zet sterk in op de promotie in het buitenland. In 2011 waren er 103 titels in vertaling, in 2014 waren dat er al 131 en in 2015 en 2016 zullen het er nog meer zijn. Er is een database opgebouwd met ongeveer 1500 internationale uitgevers. Met 900 daarvan heeft het VFL minstens een keer per jaar een professioneel contact. Binnen een internationaal kader is het belangrijk om een vertrouwensrelatie op te bouwen met de uitgevers. Daarom bezoekt het VFL elk jaar tien internationale vakbeurzen. De voorbereiding van een vakbeurs vergt ongeveer een maand werk, onder meer voor het vastleggen van de afspraken. Dan is er nog de nazorg.

Het VFL werkt aan projecten in het buitenland. In 2013 was er op het jaarlijkse stripfestival in Angoulême de spraakmakende tentoonstelling La Boîte à Gand, rond Brecht Evens en de jonge generatie. Begin dit jaar was er de Kinky and Cosy Experience die nu in een container door Europa zal reizen. Enkele jaren geleden was er de High Impact Tour in het Verenigd Koninkrijk, waarbij vijf Vlaamse en Nederlandse auteurs in vijf grote Engelse steden op het podium kwamen voor een Engels publiek. Dat gebeurde in samenwerking met Engelse uitgevers en de Vlaamse vertegenwoordiger. In Peking is het VFL een week aanwezig geweest met drie belangrijke Vlaamse illustratoren. Er verschijnen

namelijk veel boeken van die illustratoren in China. Er werd een workshop georganiseerd in scholen en musea. Er waren ook activiteiten in boekhandels en persconferenties. Mede dankzij de ondersteuning van deze commissie is Vlaanderen ook gastland kunnen worden op de Frankfurter Buchmesse in 2016, ondanks de concurrentie van grote spelers.

Koen Van Bockstal wil de mythe van de gestegen dotatie ontkrachten. In 2004 bedroeg de dotatie van het VFL 3,2 percent van de totale dotatie van het Kunstendecreet. In 2012 was dat nog slechts 2,5 percent, ondanks de bredere werking. In 2015 bedraagt ze 3,7 percent, maar dan rekent men alles mee dat vanuit het Kunstendecreet is overgedragen in functie van het geïntegreerde letterenbeleid. Het geld dat overgekomen is, vindt zijn weg naar de doelstellingen en de organisaties. Er was geen bijdrage voor de overhead. Daardoor is de werklast sterk verhoogd.

In 2004 werd, met een veel beperktere opdracht, 16,6 percent van het budget besteed aan de overhead. In 2014 is de overhead goed voor 19,5 percent, ondanks het geïntegreerde letterenbeleid. De personeelsbezetting bij het VFL bedraagt 13,5 vte. De 5,2 vte van de cel Binnenland zijn verantwoordelijk voor de 650 subsidieaanvragen over alle mogelijke lijnen, voor de 2400 auteurslezingen en voor alle projecten. In de cel Buitenland werken 5,5 vte. Die zijn verantwoordelijke voor de 131 vertalingen, de tien beurzen en de Publishers' Tours. De algemene diensten tellen 2,8 vte's: een directeur, een financieel verantwoordelijke en 0,8 vte voor de secretariaatsfunctie. Het gaat om een gedreven en kwalitatieve ploeg, maar de werkdruk is een uitdaging voor de toekomst, zeker omdat de meeste werknemers jonge kinderen hebben. Als men van de dotatie voor 2015 de 2,4 miljoen euro van de overgehevelde middelen aftrekt, dan is er voor het grootste stuk van de werking een nettobedrag van 3,14 miljoen euro. Dat is op 100.000 euro na het bedrag uit de dotatie van 2003, of een duidelijke onderfinanciering. Met het huidige takenpakket en met de ambities voor de toekomst is dat niet langer houdbaar.

2. Meerjarenplan

Bij de opmaak van een nieuw meerjarenplan dient men ervan uit te gaan dat de kerntaak van het VFL betrekking heeft op de auteur. In het verleden focuste men op de creatie. Nu is er aandacht voor het hele traject van creatie tot podium. Een eerste werkpunt van het VFL is het indexeren van de werkbeurzen, want dat is de laatste vijf jaar niet meer gebeurd. Daarvoor is geen groot budget nodig. Het bedrag van de gemiddelde werkbeurs is namelijk iets minder dan 10.000 euro. Het is ook belangrijk om de auteurslezingen verder te laten groeien. De auteurslezingen lopen momenteel heel goed. Ze zijn belangrijk voor het inkomen van de auteur, en de directe link tussen de auteur en de lezer is bovendien cruciaal voor het leesplezier. Het VFL wil ook de vertalers graag nog wat meer ondersteunen. De uitgevers, die de zaak vanuit een economisch standpunt bekijken, zien het financieren van vertalingen immers als een extra kostenpost.

Een tweede aandachtspunt in het nieuwe meerjarenplan is het voeren van een dynamisch en divers letterenbeleid. Daar staat het non-fictiebeleid met stip op nummer 1. Daarmee verwijst hij naar literaire, verhalende non-fictie. Het VFL is het enige fonds in Europa dat dit niet kan doen. Literaire non-fictie kan gaan over biografieën. Concrete voorbeelden zijn boeken zoals Congo van David Van Reybrouck, het boek Duistere Wegen van Pascal Verbeken of Toewijdingen van Bernard Dewulf. Het is ook de bedoeling om de weerspiegeling van de superdiverse samenleving in het letterenbeleid te realiseren. Het literaire middenveld heeft net als het VFL te maken met onderfinanciering. Er is weinig overlapping in de organisaties: iedere organisatie is bezig met een eigen specifiek

domein van het letterenveld. Er is nood aan meer samenwerking rond de leesbevordering. Er is ook meer samenwerking nodig met Nederland en met de Franstalige Gemeenschap. Er moet aandacht worden besteed aan de landelijke spreiding.

Het meerjarenplan moet ook aandacht hebben voor de internationale ambities. Het zou goed zijn om een portaalwebsite uit te bouwen voor buitenlanders die zich willen informeren over de Nederlandstalige literatuur. Dat is een investering die achteraf zou renderen.

De spreker zou willen beschikken over voldoende middelen om vaker publishers' tours te organiseren. De uitgevers die voor een week naar Vlaanderen worden uitgenodigd, krijgen een breed cultureel programma aangeboden. In Gent is er een rondleiding door Dimitri Verhulst. In de KANTL ontmoeten ze Stefan Hertmans en Tom Lanoye. In Boekhandel Limerick zien ze de schrijfmachines van Willem Frederik Hermans. Ze gaan samen naar een frituur, maar ook eens naar een goed restaurant. Ze bezoeken het MAS. Ze kunnen sommige auteurs bezoeken bij hen thuis. Na een dergelijke tour geeft elk van die uitgevers over het algemeen minstens één Vlaams boek uit. In het begin was het niet gemakkelijk om uitgevers te vinden die hieraan wilden participeren. Nu komen er spontane sollicitaties. In veel andere landen organiseert het letterenfonds gedurende een hele dag lezingen. Daarbij is er ook speed dating met de uitgevers mogelijk. Dat werkt allicht ook, maar in een klein taalgebied moet men creatiever zijn. Concreet zou een bedrag van 12.000 euro al voldoende zijn om één extra Publishers Tour te organiseren.

Met het gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse heeft Vlaanderen voor het eerst in 25 jaar de kans om in de internationale belangstelling te staan. Het zou weggegooid geld zijn als dat niet zou leiden tot bijkomende vertalingen. Daarvoor is er bijkomend budget nodig. Na een gastlandschap zakt het aantal vertalingen nooit meer terug naar het vorige niveau, op voorwaarde dat er voldoende middelen zijn. Het is ook de bedoeling om in te zetten op de samenwerking met Nederland en met de Franstalige Gemeenschap.

Vandaag gaat het VFL in op aanvragen van buitenlandse podiumfestivals. Op dat vlak wil het evolueren naar een actief presentatiebeleid. Het wil zelf kunnen lobbyen om de organisatoren van festivals te motiveren om meer Vlaamse auteurs op de podia te zetten. Ook dat hoeft niet echt veel geld te kosten.

De leesbevordering is aan de huidige beheersovereenkomst toegevoegd via een addendum. In de nieuwe beheersovereenkomst zal het streven naar een breed toegankelijk letterenveld, allicht meteen worden opgenomen. Het VFL wil samen met de Stichting Lezen werken aan een breed leesbevorderingsbeleid waarbij ook de beleidsdomeinen Onderwijs, Welzijn, en Innovatie betrokken zijn. Daarbij moet men blijven inzetten op belangrijke maatschappelijke thema's zoals diversiteit en interculturaliteit. Om dat te realiseren, moet het VFL over voldoende middelen beschikken.

Het VFL streeft naar een geïntegreerd en ondernemend beleid. De secretariaatsrol van het boekenoverleg moet verder worden uitgebouwd. Natuurlijke partners daarbij zijn de uitgeverijen en de boekhandels, maar ook Onderwijs, Welzijn, Innovatie en Digitalisering. Samen met de KANTL zal het VFL dit jaar beginnen te werken aan de dynamische Nederlandstalige canon. Daarvoor zal het beroep doen op middelen van de reserve. Om die canon in te zetten in het leesbevorderingsbeleid zijn er echter bijkomende middelen nodig.

In de volgende beheersovereenkomst zal misschien ook worden opgenomen dat het VFL op regelmatige tijdstippen overleg dient te plegen met de VRT en met

andere mediapartners, om te werken aan de aanwezigheid van de letteren in de media.

Het literair loket houdt verband met de reële nood aan professionele omkadering van auteurs. Het VFL hoeft dat niet noodzakelijk zelf te doen.

Ten slotte heeft ook de verhuizing te maken met ambitie. Het is de bedoeling dat er een Huis van de Letteren komt, waar het VFL, de Stichting Lezen, en misschien ook de VAV en nog andere organisaties, samen gehuisvest worden. De oprichting van een dergelijk Huis van de Letteren zal niet alleen leiden tot efficiëntiewinsten, maar ook tot mooiere resultaten. Dat zou eind 2017 en ten laatste begin 2018 moeten worden gerealiseerd.

Het VFL blaakt dus van de ambitie en de goesting. Koen Van Bockstal hoopt dat de commissieleden deze ambitie delen en dat ze mee zullen zorgen voor de noodzakelijke middelen.

II. Bespreking

1. Tussenkomst van Yamila Idrissi

Yamila Idrissi vindt het enthousiasme van de heer Van Bockstal aanstekelijk. Ze feliciteert hem met het geleverde werk.

Hij stelde in zijn uiteenzetting dat het VFL aan de literaire organisaties de kans geboden heeft om de besparingen te beperken tot 5 percent. Aan welke voorwaarden moesten ze dan voldoen? De biografiebeurzen en het ad hoc beleid non-fictie werden on hold gezet. Was dat een bewuste strategie om een statement te maken naar het beleid? Sindsdien heeft minister Sven Gatz immers al herhaaldelijk verklaard dat non-fictie belangrijk is voor hem. Hij antwoordt echter niet op de vraag of er daarvoor ook extra middelen zullen worden uitgetrokken. Ze veronderstelt dat dat de bedoeling is van het VFL.

De groei van de auteurslijst bewijst dat de auteurslezingen goed lopen. Wat is de ambitie nog op dat vlak? Ze stelt echter vast dat het budget van 5000 euro voor de auteurslezingen van de Luisterpuntbibliotheek geschrapt is, wellicht ten gevolge van de besparingen. Daarover wil ze wat meer uitleg.

Er zijn belangrijke stappen gezet op het vlak van diversiteit en interculturaliteit. Het is positief dat men niet blijft vastzitten in het klassieke denken over literatuur en dat men er ook de slam poetry bij betreft. Zo zal men nieuwe doelgroepen bereiken. Ze wil weten wat de nieuwe adviescommissie Letteren en Samenleving precies doet. Is er daarvoor een budget uitgetrokken? Is er al een oproep geweest en zijn er al aanvragen?

Ze heeft hoge verwachtingen van de bijdrage van Bart Moeyaert aan de Frankfurter Buchmesse. Is de toename van het aantal vertalingen van Nederlandstalige boeken een effect van de Buchmesse? Of heeft dat te maken met een specifieke aanpak? Ze hoopt dat de leden van deze commissie zullen worden uitgenodigd voor de lancering van de Frankfurter Buchmesse. Hoe loopt de samenwerking met Nederland op dit punt?

Er worden niet zo veel beroepen ingesteld. Er zijn twee herzieningen geweest bij de auteurs en een bij de literaire organisaties. Ze leidt daaruit af dat de werking goed verloopt. Daarover wil ze graag wat meer informatie.

De canon beperkt zich blijkbaar tot Vlaanderen. Of is er ook samenwerking met Nederland?

Koen Van Bockstal blaakt van ambitie. Hij wil onder meer inzetten op superdiversiteit, op non-fictie en op het literaire middenveld. Yamila Idrissi vraagt wat er gebeurt als de subsidies in de komende beheersovereenkomst niet verhoogd worden. Zal hij dan proberen om de ambities waar te maken binnen de enveloppe? Aan welk minimum bijkomend budget denkt hij? Ze verwijst naar het crowdfunding project dat gelanceerd is door minister Joke Schauvliege. Het VFL heeft daarover een rapport bezorgd aan minister Sven Gatz. Is dat een manier om bijkomende financiering te krijgen?

2. Tussenkomst van Caroline Bastiaens

Caroline Bastiaens beaamt dat de heer Van Bockstal in zijn tussenkomst blijk gegeven heeft van grote ambitie. Ze vindt het positief dat het jaarverslag zo gedetailleerd en transparant is. De subsidieregeling blijkt vlot te lopen. Er werden slechts vijftien bezwaarschriften ingediend. De manier van werken wordt blijkbaar sterk gedragen. De overheadkosten liggen heel laag. Het VFL slaagt erin om knappe dingen te realiseren met beperkte middelen.

Men is volop bezig met de voorbereiding van de Frankfurter Buchmesse. Het voorbereiden en opvolgen van beurzen is blijkbaar heel arbeidsintensief. Koen Van Bockstal heeft gewezen op het belang van de samenwerking met de ruimere kunst- en cultuursector. Hoe verloopt de samenwerking met het F.I.T. en met Toerisme Vlaanderen?

Ze wil graag wat meer toelichting bij de studie over de literaire tijdschriften.

De onafhankelijke boekhandel heeft zeker een plaats binnen het brede boekenveld. De boekverkoop bij de onafhankelijke boekhandel is blijkbaar stabiel gebleven. Wat is er nodig om dat in de toekomst te blijven garanderen?

Met het initiatief rond slam poetry bereikt men een heel nieuwe doelgroep. In het kader van de leesbevordering vraagt ze bijzondere aandacht voor personen met een handicap. Ook voor de auteurslezingen mag men deze groep niet vergeten. Ze hoopt dat dit opgenomen wordt in de volgende beheersovereenkomst.

3. Tussenkomst van Marius Meremans

Marius Meremans waardeert de werking van het VFL. Men is volop bezig met de uitvoering van de passages in het Vlaamse Regeerakkoord die hierop betrekking hebben. Op dit ogenblik wordt er bijvoorbeeld gewerkt aan de gereguleerde boekenprijs.

Meer dan 80 percent van de middelen worden gebruikt voor de kunstenaars. Dat is een voorbeeld van good governance, maar het leidt ook tot een verhoogde werkdruk bij het personeel. Daarop vraagt hij een reactie.

Bepaalde middelen, onder meer die voor de Frankfurter Buchmesse, werden vervroegd doorgestort. Zo konden de mensen worden aangeworven die het nodige werk kunnen doen.

Er werden vijftien bezwaarschriften ingediend en dat heeft geleid tot drie herzieningen. Hoe evolueert het aantal bezwaarschriften?

Het boekenvak is in transitie. De onafhankelijke boekhandel houdt blijkbaar stand. Er is een stijging van de omzet en van het marktaandeel van de

internetwinkels. Wat zal het effect zijn van de gereguleerde boekenprijs? Moet men daar bepaalde acties aan koppelen?

In het jaarverslag werd een aantal uitdagingen geformuleerd voor de nieuwe beheersovereenkomst, onder meer de auteursportefeuille. Welke verdere stappen wil men op dat vlak zetten na het proefproject? De meerjarige betoelaging van organisaties loopt ten einde. Het VFL oordeelt dat de middelen voor het literaire veld naar dominante literaire organisaties moeten gaan en niet naar aparte vzw's, opgericht door instellingen in het Kunstendecreet voor een werking rond literatuur. Deze werking kan niet zomaar doorgeschoven worden naar het VFL. De minister is van oordeel dat er in het literaire middenveld geen overlapping is, al kan er misschien meer worden samengewerkt. Is het dan geen contradictie dat men eraan denkt om kansen te bieden aan nieuwe spelers?

Zitten de voorbereidingen voor de Frankfurter Buchmesse op schema? Zo ja, kan Koen Van Bockstal daarover een primeur geven aan deze commissie? Hoeveel is er al opgehaald van het verwachte bedrag van 600.000 euro voor sponsoring? Zullen de geoormerkte middelen voor het leesbevorderingsbeleid wegvallen vanaf 2016? Hoe komt het dat minder dan de helft van de ingediende dossiers gehonoreerd wordt? Wat is de verwachte evolutie?

Op het terrein zegt men soms dat het VFL goed werkt maar dat het iets te weinig regisseur is op het terrein. Klopt dat? Hijzelf vindt dat het VFL onvoldoende bekendheid geniet.

Er waren 23 aanvragen voor productiesubsidies, en uiteindelijk werd er 24.503 euro verdeeld over 7 dossiers, terwijl 7 andere dossiers inhoudelijk goedgekeurd werden, maar pas in 2015 middelen krijgen. Wordt de capaciteit voor de dossiers van 2015 dan niet kleiner?

Marius Meremans verwijst naar het actieplan, dat de minister vormgeeft om de strip verder te ontwikkelen. Het VFL zal daarbij ongetwijfeld een partner zijn. Wordt dat plan al wat concreter? Hij voegt toe dat de minister de bezorgdheid over de non-fictie deelt. Die vindt het belangrijk om het non-fictiebeleid verder te zetten en om daarvoor de nodige tools te ontwikkelen.

De Nederlandse academie heeft eveneens een canon ontwikkeld. Willem die Madocke maecte – de auteur van Van den vos Reynaerde, en Willem Elsschot zijn de enige twee Vlamingen in de top tien. Hij is benieuwd naar de canon die wordt uitgewerkt door de KANTL.

Het VFL is ambitieus. Op dit ogenblik gaat het grootste deel van het budget naar het terrein. De personeelskost is heel laag en de overheadkost is beperkt. Als men een maximaal effect wil hebben van het gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse, dan moet men de inspanningen inderdaad een tijd aanhouden. Hoeveel middelen zijn er ongeveer nodig voor de nieuwe taken die het VFL wil opnemen? Als het totale cultuurbudget niet stijgt, dan zal de minister moeten schuiven binnen zijn eigen middelen.

4. Tussenkost van Cathy Coudyser

Cathy Coudyser vindt het goed dat het geïntegreerde tijdschriftenbeleid niet alleen de literaire tijdschriften betreft, maar ook de culturele en de erfgoedtijdschriften. Kan de heer Van Bockstal de resultaten toelichten van het onderzoek dat op 17 februari werd afgerond? In de beleidsnota van de minister is opgenomen dat men daar verder moet op inzetten.

De minister zet met zijn beleidsnota ook in op culturele diplomatie. Het VFL doet dat ook. Het buitenlandbeleid van het VFL verloopt goed. Wordt het VFL soms betrokken bij buitenlandse handelsmissies zodat er contacten kunnen groeien tussen het bedrijfsleven en de letterensector? Ze beseft dat overheidssubsidiëring noodzakelijk is, maar benadrukt dat men ook op zoek moet gaan naar aanvullende financiering. Kan het VFL op dat vlak een rol spelen? Welke functie moet de overheid daarin opnemen? Moet de overheid een aantal tools aanreiken of moet er eerst wetgevend werk gebeuren?

5. Tussenkomst van Bart Caron

Bart Caron, voorzitter, feliciteert het VFL met zijn prestaties. Hij is blij met het enthousiasme en met de transparantie. Hij stelt vast dat het VFL werk maakt van de aandachtspunten die in het verleden werden geformuleerd.

Het bedrag van de steun aan de auteurs stijgt. Houdt het negatieve advies dat sommige auteurs hebben gekregen, verband met het feit dat ze niet op een professioneel niveau functioneren?

Het gaat niet slecht met de boekenmarkt. In de top vijf van de Vlaamse boekenmarkt staan er echter drie kookboeken. Er is dus nog veel werk aan de winkel om het kopen en lezen van literatuur te bevorderen. Als de verwachte stijging van de middelen werkelijkheid wordt, moet men dus voldoende aandacht hebben voor de leesbevordering.

Bart Caron vraagt hoe vaak het beslissingscollege afwijkt van de adviezen van de sectorale commissies?

Er zijn al verschillende pogingen geweest tot een globale ondersteuning van de culturele en literaire tijdschriften. Is het de bedoeling om meer te doen dan globale promotie voor die bladen? Wil men ook ingrijpen in de versnippering van de culturele en literaire bladen? Dat sluit aan bij de vraag van Marius Meremans over regievoering. Wil het VFL op het terrein aanwezig zijn als actor?

In het verleden zijn er al diverse methoden bedacht om de betere boekhandel te ondersteunen. Op dit ogenblik is er daarvoor nog 41.000 euro uitgetrokken. Hoe significant is een dergelijk bedrag? Moet men daar in de toekomst niet sterker kunnen op inzetten?

Na een moeizaam traject is er in Vlaanderen een sterke auteursvereniging gerealiseerd, die door het VFL wordt ondersteund. Minister Sven Gatz heeft echter verklaard dat hij de belangenbehartigers in de toekomst niet meer wil subsidiëren. Heeft hij het VFL hierover gecontacteerd?

Het jaarverslag concludeert dat crowdfunding verre van vanzelfsprekend is als financieringsprincipe voor nieuwe boeken. Is crowdfunding daarmee definitief afgevoerd?

Het buitenlandbeleid is een cruciale taak van het VFL. Hoe meer men daarop inzet, hoe groter het toekomstige multiplicatoreffect zal zijn. Dat zal het boekenvak in al zijn dimensies ten goede komen. Dat wil hij ook ter sprake brengen in het kader van de Nederlandse Taalunie.

Het is positief dat de personeelskosten en de overheadkosten laag zijn. De vraag is echter of dit ook vol te houden is voor het personeel. Het is een legitieme keuze om te besparen in de rand van het literaire gebeuren en om de auteurs daarbij niet te treffen. Op termijn is dat echter niet vol te houden want er is een

wisselwerking tussen beide dimensies. Worden de besparingen die voorzien zijn voor 2015 volledig opgevangen met de maatregelen in de rand?

Men moet voorzichtig zijn met vergelijkingen tussen het Kunstendecreet en het VFL. Veel kunstorganisaties die gesubsidieerd worden binnen het Kunstendecreet, werken ook rond literatuur. De intrinsieke waarde van het werk moet centraal staan. De kracht van de sector bepaalt vaak ook de financiële uitkomst. Hij roept de literatoren op om ten gepaste tijde hun eisen kracht bij te zetten.

Voor zijn fractie zijn de opgesomde ambities legitiem. Het totale budget en de non-fictie zijn echter pijnpunten. Deze minister verklaarde, net als zijn voorganger, dat non-fictie een prioriteit is. Men moet daar werk van maken. De voorbereidingen voor de Frankfurter Buchmesse lijken de goede kant uit te gaan. Welke kosten zullen nodig zijn om de verwoorde beleidsambities te realiseren?

6. Antwoorden van Koen Van Bockstal en Jos Geysels

Koen Van Bockstal antwoordt op de vragen in de volgorde waarin ze gesteld zijn. Op de vraag van mevrouw Idrissi antwoordt hij dat Stripgids de enige literaire organisatie is die de besparing niet tot 5 percent heeft kunnen beperken. De bijkomende criteria waren aandacht voor moeilijke genres zoals poëzie, essayistiek en werk in vertaling, voor interculturaliteit en kansarmoede, en nauwere samenwerking met de Franstalige Gemeenschap of met Nederland. Concreet moesten de organisaties in hun plan aanduiden wat ze extra zouden doen, bovenop hun normale plan.

Het meerjarenplan is opgebouwd op basis van de ambities over vijf assen. Achteraan staat een duidelijke tabel met het gewenste bedrag per beleidslijn en per thema. Daarbij wordt steeds vermeld hoe men aan dat bedrag komt. Het gaat om reële bedragen. Als die beschikbaar zijn, kan de doelstelling worden aangepakt.

Een Vlaamse openbare instelling is niet geacht om veel statements te doen. Ze moet wel kwalitatief werk leveren. De beslissing rond de non-fictie kan men zien als een statement. Het is echter ook gewoon een eigen opgelegd kwaliteitscriterium. Het VFL heeft de non-fictie al vele jaren een beetje kunnen ondersteunen door hier en daar wat te besparen op andere posten. Dat beantwoordt echter niet aan de eigen kwaliteitsnormen.

Het is niet de ambitie om elk jaar een groot aantal nieuwe auteurs aan de lijst toe te voegen. De recente groei had te maken met een inhaalbeweging. Het is wel de ambitie om het aantal ondersteunde lezingen per auteur op te trekken van de huidige vijftien, naar bijvoorbeeld achttien of twintig. In Nederland brengt een gemiddelde auteurslezing trouwens minstens 2,5 keer zoveel op als in Vlaanderen. Men zou er dus ook kunnen voor kiezen om het bedrag van de subsidie per lezing wat te verhogen.

Achteraf betreurt hij de afschaffing van de subsidie voor de Luisterbibliotheek. Als men een heel pakket besparingen moet doorvoeren, moet men echter beslissingen nemen. Die maatregel werd genomen omdat men met de auteurslezingen minder projectmatig wilde werken, waarbij dingen geormerkt werden voor bepaalde organisaties. Het was de bedoeling dat er meer mensen aan hun trekken zouden komen door het opentrekken van de auteurslezingen naar de sociaal-culturele en de welzijnssector. Naar verluidt zou de Luisterbibliotheek dit jaar niet in de problemen komen. Bij de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst wil hij dat graag opnieuw bekijken.

De belangrijkste taak van de adviescommissie Letteren en Samenleving betreft de projectaanvragen voor leesbevordering. Vroeger werden er binnen het Participatiedecreet subsidies toegekend voor leesbevorderingsprojecten. Het is de bedoeling om de eerste jaren vooral aandacht te geven aan projecten over de superdiverse samenleving en kansen- en doelgroepen. De commissie wordt ook geconsulteerd over projectvoorstellen, bijvoorbeeld van Sesam of van PEN Vlaanderen. Ze beschikt over een groter budget dan bepaalde andere adviescommissies binnen het VFL. Het gaat om een bedrag van 180.000 euro.

De stijging van het aantal vertalingen heeft veel te maken met de publishers' tours. Ook het gastlandschap van Vlaanderen op de Frankfurter Buchmesse heeft een effect op het aantal vertalingen.

De voorbereiding van de Frankfurter Buchmesse zit op schema. De samenwerking met Nederland verloopt vrij goed, ook al gaat het duidelijk om twee verschillende culturen. Er bestaan allerlei mechanismen om eventuele problemen op te lossen, maar dat zal niet nodig zijn. De afspraak om te werken met een gelijkmatig budget heeft een positieve invloed op de samenwerking. Er zullen bijvoorbeeld zestig auteurs meegaan naar de Buchmesse, dertig vanuit Nederland en dertig vanuit Vlaanderen. Er is nog helemaal geen sponsorgeld binnengekomen, maar dat is geen probleem. De volgende maanden moet eerst het programma worden vastgelegd. Dat zal allicht geen problemen opleveren. Er wordt goed samengewerkt met Toerisme Vlaanderen, maar minder goed met F.I.T.. Het is nog altijd niet geweten of er extra geld is om de stand op de Frankfurter Buchmesse in 2016 wat groter te maken. Hij zal dat ter sprake brengen op het overleg met de minister-president op 7 juli.

Jos Geysels merkt op dat literatuur gaat over cultuur in zijn taalgebonden vorm. Men beseft echter onvoldoende welke economische waarde daar tegenover staat en de zinvolle werkgelegenheid die daarmee gepaard gaat. Op een wereldtentoonstelling worden de Vlaamse kwaliteitsproducten op actieve wijze gepromoot. Wat verhindert ons om, naast het puntzakje met frieten, de Nederlandstalige literatuur te promoten? Een andere allocatie van de middelen kan op termijn ook een besparingseffect hebben. Het Vlaamse budget voor de Frankfurter Buchmesse is maar een fractie van het budget voor een wereldtentoonstelling. Hij hoopt dat die visie, dankzij de ontmoeting met de minister-president, ook op andere departementen kan doordringen.

Koen Van Bockstal is bereid om een primeur te geven. Bart Moeyaert zal, in samenwerking met Vrijstaat O, met een Nederlands literatuurhuis en met een literatuurhuis uit Kiel, activiteiten ontplooiën op Schiermonnikoog. Het is de bedoeling dat dichters in residentie in Oostende, op Schiermonnikoog en in Kiel, speciale poëzie schrijven over de Noordzee en over wat de drie landen verbindt. Dat project zal terechtkomen in een speciale kamer als een van de onderdelen van het forum in Frankfurt. Het komt niet vaak voor dat er speciaal gecreëerd wordt in functie van het gastlandschap op de Buchmesse. Dat zal een weerslag hebben op Vlaanderen. De VRT heeft zich bereid verklaard om het traject naar Frankfurt mee voor te bereiden.

Er wordt inderdaad zelden beroep aangetekend. De bestaande beroepen zijn afkomstig van mensen die van oordeel zijn dat hun dossier niet keurig behandeld werd. Het feit dat de beslissing in een aantal gevallen ook wordt teruggedraaid, toont aan dat gegronde klachten goed worden afgehandeld. Inzake het aantal klachten zijn er weinig verschillen van het ene jaar tot het andere.

Het VFL is niet alleen ambitieus, maar ook pragmatisch. In het verleden zijn er plannen geweest voor het uitwerken van een grote canon voor het hele Nederlands taalgebied. Dat project is echter een stille dood gestorven. Daarom

neemt Vlaanderen nu zelf een initiatief. In de uiteindelijke canon zullen ook heel wat Nederlandse auteurs opgenomen worden. Hij denkt dat een kleinschalige aanpak meer resultaat kan opleveren.

Hij zal niet antwoorden op de vraag wat het VFL zal doen als de dotatie niet verhoogd wordt. Hij houdt niet van theoretische vragen. Het is zijn opdracht om ervoor te zorgen dat de sector de nodige middelen krijgt om de ambities te realiseren. Op basis van het meerjarenplan zal de minister eenvoudig kunnen beslissen wat hij wel of niet wil honoreren. Hij hoopt dat de aanstekelijke ambitie zal overslaan. Er is geen plan B.

Jos Geysels merkt op dat het VFL het verleden aan zijn kant heeft. In de vorige regeerperiode hebben de minister en deze Commissie voor Cultuur geholpen om het idee van het gastlandschap in Frankfurt te realiseren. Hij kan zich niet voorstellen dat deze samenwerking niet mogelijk zou zijn voor het beleid rond non-fictie. De sector is immers vragende partij, de minister vermeldt het in zijn beleidsnota en er is een statement van het Vlaams Parlement.

Koen Van Bockstal zal de onderzoeksresultaten over het geïntegreerde tijdschriftenbeleid aan de commissieleden bezorgen. Deze studie is het werk van de managementschool van de Universiteit Antwerpen, in samenwerking met Kunsten en Erfgoed en met het VFL. Het onderzoeksrapport zegt niet dat alle tijdschriften uit dezelfde bron moeten worden gesubsidieerd. Er zijn namelijk heel wat genre-specifieke capaciteiten. De literaire tijdschriften zullen dus zeker bij het VFL blijven. De algemeen culturele tijdschriften en de erfgoedtijdschriften horen thuis bij Kunsten en Erfgoed, maar het is de bedoeling om in de mate van het mogelijke een betere afstemming te realiseren. Er is behoefte aan een platform dat voor al die tijdschriften een aantal generieke taken kan opnemen, voornamelijk de zakelijke omkadering en de abonnementenservice. Het aantal tijdschriften dat vandaag wordt gesubsidieerd door het VFL ligt al een stuk lager dan vroeger. Wellicht heeft het VFL zijn regierol dus al gespeeld. Hij denkt dat er momenteel een goed evenwicht bereikt is.

De steun van het VFL voor de onafhankelijke boekhandel is beperkt. Het gaat inderdaad om een symbolisch bedrag. De rol van het VFL kan ook niet veel meer zijn dan dat. Het is niet de doelstelling van het VFL om de onafhankelijke boekhandel te redden. Een boekhandel is in de eerste plaats een economische onderneming. Dat is een opdracht voor de economische spelers, voor boek.be, voor CultuurInvest en voor het agentschap. Het masterplan voor de boekhandel, dat in de vorige regeerperiode ooit besproken werd, kan daarvoor een beter instrument zijn. Dat betekent echter niet dat het VFL zich in de toekomst niet meer zal bekommeren over de diversiteit van de boekhandels.

De aankoop van boeken via het internet zal geleidelijk toenemen, maar het is niet duidelijk hoever dat zal gaan. In de VS is de internetverkoop heel sterk, maar toch worden er daar op dit ogenblik meer boeken verkocht dan vroeger, zowel fysieke boeken als e-boeken. Er is ook een merkwaardige toename van het aantal onafhankelijke boekhandels. Als men het goed aanpakt, is er dus ook nog een toekomst voor de gidsfunctie van een boekhandelaar. Hij gelooft niet dat het of het een is of het ander. Hij gelooft dat er ook in Vlaanderen ruimte zal blijven voor een aanbod van onafhankelijke boekhandels. De boekhandelaars zullen echter zelf voldoende ondernemend moeten zijn. Hij is dus alert, maar gematigd optimistisch.

Over het experiment van de auteursportefeuille zijn er momenteel gesprekken aan de gang met de VAV. Het is de bedoeling om binnen een bepaald genre de mogelijkheden van een geïntegreerde aanpak te onderzoeken, waarbij een vertaalsubsidie en enig residentiewerk mogelijk zijn. Dat kan bijdragen aan de

ontwikkeling van een auteur. Men mag een goed functionerend systeem niet zomaar overboord gooien voor een volledig nieuw systeem. Men moet dat eerst uittesten in een veilige omgeving.

Het is positief dat bepaalde instellingen die thuishoren bij het Kunstendecreet, ook bezig zijn met literatuur. Er is alleen een probleem als ze daarvoor extra middelen zoeken bij het VFL. Het huidige Kunstendecreet hanteert een functionele benadering en werkt niet genre-specifiek. Die instellingen moeten dus ook kunnen bezig zijn met literatuur.

Jos Geysels vindt het positief dat veel grote culturele instellingen iets doen in de sector van het woord. Voor een stuk is dat ook hun opdracht. Deze instellingen gaan daar echter op diverse manieren mee om: de ene instelling vraagt voor de letteren extra subsidie, de andere niet. Het zou goed zijn als de minister aan het VFL de opdracht zou geven om dat wat te stroomlijnen.

Koen Van Bockstal erkent het belang van samenwerking in het literaire middenveld. Nieuwe spelers zijn altijd welkom.

De oormerking rond leesbevordering zal inderdaad wegvallen vanaf 2016. Dat betekent niet dat de middelen van het VFL voor leesbevordering anders besteed zullen worden. Op dit ogenblik zijn er veel projecten voor leesbevordering, en dat was niet het geval toen de leesbevordering ressorteerde onder het Participatiedecreet. Nu zetten veel mensen voor het eerst die stap. Sommige dossiers zijn nog niet rijp. Deze projecten worden benaderd en gecoacht door de Stichting Lezen.

Jos Geysels gaat in op de opmerking dat het VFL misschien wat vaker een regisseursrol zou moeten opnemen. Bij de totstandkoming van de vorige beheersovereenkomst heeft het VFL opgemerkt dat het niet alleen een payer is, maar ook een player. Het VFL is echter geen literaire organisatie, het organiseert zelf geen lezingen, en geeft zelf geen tijdschrift uit. Het moet vooral zorgen voor een brede en kwalitatieve ondersteuning. Het VFL gaat steeds meer duwen op de hoofdlijnen, maar moet daar zorgvuldig mee omspringen. Het VFL mag regisseren, maar alleen binnen een globaal kader, zoals onder meer bepaald in de beheersovereenkomst. Het is niet de taak van het VFL om het programma van literaire manifestaties uit te werken, maar het kan wel aandringen op de aanwezigheid van bepaalde moeilijke of bedreigde genres. Als het VFL verder zou gaan dan dat, dan is het niet langer een regisseur, maar een functionaris die de inhoud bepaalt.

Koen Van Bockstal vervolgt dat de vertraagde uitbetaling van de productiesubsidies te maken heeft met het feit dat het VFL pas uitbetaalt als het boek er fysiek is. Het VFL heeft de opdracht rond een actieplan voor de strips formeel nog niet van de minister gekregen. Het beslissingscollege wijkt uiterst zelden af van het advies van de adviescommissies. Het is niet juist dat de VAV als belangenbehartiger niet langer ondersteund zou worden door het VFL. Het experiment rond crowdfunding was niet zo succesvol, maar die plannen zijn niet afgevoerd. Crowdfunding kan goed werken voor bepaalde sectoren, maar in de letterensector is dat niet evident. Ook in het buitenland is dat gebleken. Het kostenplaatje zal uitgebreid aan bod komen in het meerjarenplan dat in de loop van de maand juli verspreid zal worden.

Bart Caron dankt de sprekers voor hun boeiende toelichtingen.

Bart CARON,
voorzitter

Yamila IDRISSE
Caroline BASTIAENS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

F.I.T.	Flanders Investment & Trade (= Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
KANTL	Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
MAS	Museum aan de Stroom
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VAV	Vlaamse Auteursvereniging
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
vte	voltijdsequivalent
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WPG	Weekbladpers Groep